

KULTURMINNER

GRUPPE:
SANDEFJORD

2.9

Utgitt av SANDAR HISTORIELAG, Sandefjord

Våren 2017

HARRY ROVE

Grenseutvidelser og grensesteiner mellom Sandefjord og Sandar

Postkort fra 1964. Foto: Ukjent

Sandefjords Blad skriver den 19. mars 1900 i forbindelse med en orientering om byen etter den store brannen; «Når Sandefjord første gang ble handelsplass, vet man ikke sikkert. I Håkon Håkonsens saga fortelles det i 1225 at Kongens lendmann, Dagfinn Bonde, en vinterdag da han grunnet dravis ble hindret fra å komme vestover med sitt skip, la seg inn mellom noen tyske seilskipskogger, som lå i Sandefjorden. Det er mulig at dette var tilfeldig, men at det skulle ligge flere kogger på stedet, kan jo tyde på at her var en handelsplass som ble besøkt av utenlandske oppkjøpere av tømmer». Så langt Sandefjords Blad. Dagfinn Bonde blir i sagaen beskrevet som kong Håkon Sverressons sysselmann allerede i 1201. Dagfinn var leder for birkebeinerne i krigen mot baglerne. Han var rådgiver for Håkon Håkonsson, og sørget for at sistnevnte ble konge i Norge 1217. Dagfinn Bonde døde i 1237. Lasteplassen for tømmer er omtalt i flere bevarte brev fra slutten av 1300-tallet og begynnelsen av 1400-tallet, i en tvist mellom bøndene og presten, som eier av området. Biskop Øistein i Oslo var megler i konflikten. Brevene er oppbevart i et av våre offentlige arkiver.

Etter reformasjonen i 1537 fortsatte den ubebodde lasteplassen nedenfor Oddefjell å fungere som opplagsplass for trelast. I den første halvdel av 1600-tallet begynte enkelte strandsittere å bosette seg på tomter de selv ønsket, i indre havneområde, men de betalte leie til presten i Sandar. Roar Tollnes skriver i Kulturminner 2,9 (våren 1995) følgende: «En del familier slo seg ned utenfor byen, langs innfartsveiene, og bygde sine hus der. På Gokstad-gårdens grunn ved indre fjordbunn ble det nærmest en liten forstad av strandsittere og dagarbeidere.»

Der vokste altså Grønli fram. Ingen av disse utbyggingene fikk byens styrende myndigheter til å reagere. Det oppsto dermed flere steder en konflikt mellom strandsitterne og Sandarbøndene om disse plassene for